

Gemeentelijk Antennebeleid De Wolden

Gemeentelijk Antennebeleid De Wolden
Vastgesteld bij collegebesluit d.d. 13 november 2007

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
1. Soorten antennes en technieken	5
2. Wet- en regelgeving	6
2.1 Milieuvergunning	6
2.2 Woningwet	6
2.3 Bouwvergunning	6
2.4 Wet op de Ruimtelijke Ordening	7
2.5 Provinciaal beleid	7
2.6 Monumentenwet 1988	8
3. Gezondheidsaspecten	9
3.1 Elektromagnetische velden	9
3.2 GSM- en UMTS-signalen	9
3.3 Cumulatieve effecten	10
4. Het convenant	11
4.1 Plaatsingsplan	11
4.2 Visuele inpasbaarheid	12
4.3 Instemmingsprocedure	12
5. Gemeentelijke uitgangspunten	13
5.1 Aantal GSM/UMTS-antennes in de gemeente De Wolden?	13
5.2 Beleidsruimte overige antennes	13
5.3 Welstand/ visuele inpasbaarheid	14
5.4 Monumenten	15
5.5 Ruimtelijke uitgangspunten vrijstelling	16
5.5.1 Woongebieden	17
5.5.2 Bedrijventerreinen	17
5.5.3 Structurele groenzones en sport-/recreatieve gebieden	18
5.5.4 Verkeers- en verblijfsgebieden	18
5.5.5 Overige gronden	18
5.5.6 Buitengebied	18
5.5.7 Techniekkasten	19
5.6 Procedure	19
5.6 Gemeente als privaatrechtelijk partij	20
6. Samenvatting beleidslijn	21
7. Bijlagen	
7.1. Partijen en rollen	
7.2. Standpunt VNG over de plaatsing van antennemasten ten behoeve van UMTS	
7.3. Kaart antennes De Wolden	
7.4. Convenant	
7.5. Stappenplannen	

INLEIDING

Tegenwoordig behoren mobiel bellen en internetten tot de gewoonste zaken van de wereld. Het aantal mobiele telefoons is minstens even groot als het aantal inwoners van ons land. Eén op de tien huishoudens heeft zelfs geen vaste aansluiting voor de telefoon meer. Naast de overduidelijke sociale functie, draagt een mobiele telefoon voor veel mensen bij aan het veiligheidsgevoel van henzelf en hun kinderen. Ziekenhuizen en andere (zorg)instellingen maken massaal gebruik van mobiele oplossingen, bijvoorbeeld voor snellere beschikking over patiënt-onderzoeksgegevens en de communicatie tijdens het vervoer naar het ziekenhuis. Ook voor door politie en

andere hulpdiensten wordt mobiele communicatie ingezet: bijvoorbeeld om burgers te kunnen waarschuwen bij rampen en calamiteiten. Al die mobiele telefoons werken niet zonder basisstations: antennes in een stabiel, landelijk dekkend en betrouwbaar systeem.

De Nederlandse overheid wil dat haar inwoners de mogelijkheden voor draadloze telecommunicatie optimaal kunnen benutten. Om deze communicatie te kunnen faciliteren heeft zij een Nationaal Antennebeleid geformuleerd en afspraken gemaakt met de betrokken bedrijven. Er spelen hierbij diverse verschillende belangen; hierover wordt het volgende gezegd:

“Het Nationaal Antennebeleid richt zich op het bereiken van evenwicht tussen enerzijds het belang van zorgvuldige toetsing aan de eisen van volksgezondheid, leefmilieu en veiligheid en anderzijds het belang van een snelle realisatie van nieuwe draadloze infrastructures. Deze zijn nodig om aan de groeiende behoefte aan mobiele communicatie te voldoen, van zowel burgers als bedrijven. Naast gemak en fun, biedt ICT enorme efficiency mogelijkheden; er kan meer in minder tijd. Daar is niet alleen onze economie, maar zijn bijvoorbeeld ook de gezondheidszorg en de politie enorm bij gebaat.”

Het Ministerie van Economische Zaken zorgt voor een efficiënte en eerlijke verdeling van de frequenties. In 2000 zijn de frequenties voor UMTS geveild en uitgegeven. De aanbieders van mobiele communicatie (operators) zijn verplicht de aanleg van hun UMTS-netwerken in 2007 te hebben gerealiseerd. In eerste instantie bestaat UMTS naast het huidige

GSM-netwerk. Op den duur verdwijnt GSM (mogelijk) uit beeld. De licenties voor GSM 900 verlopen in 2010 en die voor GSM 1800 in 2013. Er wordt bekeken of ze nog een keer worden verlengd, maar het ligt in de lijn der verwachtingen dat de operators (en de markt) overgaan op UMTS.

Doelstelling en leeswijzer

Onderhavige beleidsnotitie heeft enkel betrekking op aanvragen van plaatsing zenders en (vrijstaande) antennemasten t.b.v. mobiele communicatie (niet zijnde antennes voor zendamateurs en C2000). In sommige gevallen wordt gesproken van antenne-installaties, antennemasten of antenne-opstelpunten. In alle gevallen wordt hiermee bedoeld (vrijstaande) antennemasten.

Alle technologische ontwikkelingen ten aanzien van het plaatsen van de antennemasten vragen om acties van de gemeente, bijvoorbeeld voor de locatiebepaling en bouwvergunningverlening voor antennemasten. Om ad hoc besluiten hierover te voorkomen en om duidelijkheid te kunnen bieden aan zowel onze burgers als de operators is dit document opgesteld. Naast een toelichting op de technieken (Hfd. 1), de wet- en regelgeving (Hfd. 2), de gezondheidsaspecten (Hfd. 3) en het convenant (Hfd. 4) bevat dit document namelijk de gemeentelijke uitgangspunten voor de plaatsing van antennes (Hfd. 5). De beleidslijn is kort samengevat in hoofdstuk 6.

1. SOORTEN ANTENNES EN TECHNIEKEN

In de discussie over antennebeleid wordt onderscheid gemaakt tussen de daadwerkelijke antennes (de zenders en ontvangers) en de antenne-installaties (een installatie bestaande uit een antenne, antennedragers, bedrading en apparatuur of techniekkast met bijbehorende bevestigingsconstructie. Een antennedrager is een antennemast en/of bevestigingsconstructie waaraan een antenne wordt bevestigd).

Het Nationaal Antennebeleid bestrijkt een breed scala aan antennes. Naast de mobiele telecommunicatiesystemen vallen ook omroepnetwerken en andere netwerken (C2000, bedrijfsnetwerken, radiozendamateurs) onder het Nationaal Antennebeleid.

De signalen voor mobiele communicatie wordt met lage vermogens uitgezonden met behulp van twee technieken: GSM en UMTS. GSM (global system for mobile communications) is nu het meest gebruikt. Het wordt gebruikt voor spraak en SMS (short message service, het verzenden en ontvangen van tekstberichten). UMTS (universal mobile telephone system) is de opvolger (en op termijn vervanger) van GSM. UMTS is een efficiëntere techniek: met minder vermogen wordt meer capaciteit geboden. Het systeem biedt mogelijkheden als beeldtelefonie, internet, e-mail en verzenden van bestanden (bv. foto's). De ideale zendhoogte ligt voor beide technieken op 30 tot 40 meter boven maaiveld. Eén opstelpunt krijgt (per operator) drie antennes, zodanig geplaatst dat rondom wordt uitgezonden. De frequenties voor het uitzenden van GSM- en UMTS-signalen zijn uitgegeven aan vijf operators (tegenwoordig genaamd): KPN, Orange, Telfort, T-mobile en Vodafone.

De omroepnetwerken zenden met hoge vermogens en hoeven niet te ontvangen, waardoor er maar weinig antennes nodig zijn om dekking te realiseren. Het zijn radio en televisie zenders die signalen overbrengen middels AM en FM technieken (analoog) en sinds enige tijd via TDAB en TDVB-technieken (digitale radio en televisie).

Bij de overige netwerken, die meestal op laag vermogen uitzenden, moet worden gedacht aan luchtvaart, scheepvaart en bedrijfs- en huisnetwerken voor draadloze telefoon- en internetverbindingen. Alle netwerken voor gesloten gebruikersgroepen behoren tot deze categorie.

C2000 is het netwerk van de hulpdiensten, deze antennes zenden op hoog vermogen (uiteraard ruimschoots beneden de blootstellingslimieten). De gebruikte techniek "TETRA" is de Europese standaard voor mobiele communicatie voor de Openbare Orde en Veiligheidsdiensten.

2. WET- EN REGELGEVING

Sinds de vaststelling van het Nationaal Antennebeleid in december 2000 is al veel gedaan om de plaatsing van antennes makkelijker te maken. Op verschillende vlakken is regelgeving van toepassing.

2.1 Milieuvergunning

Antennes vallen alleen onder de Wet Milieubeheer indien zij een vermogen hebben van meer dan vier kilowatt. De antennes voor mobiele telecommunicatie (GSM, UMTS) werken op een veel lager vermogen en kunnen dus zonder milieuvergunning worden geplaatst. Antennes van omroepzenders (radio, televisie) en soms C2000 (hulpdiensten) hebben vaak wel een vermogen hoger dan vier kilowatt. Voor plaatsing van deze antennes moet dan ook een vergunning in het kader van de Wet Milieubeheer worden verleend.

2.2 Woningwet

In de woningwet (1 januari 2003, art. 40) is opgenomen dat het verboden is te bouwen zonder of in afwijking van een vergunning van Burgemeester en Wethouders (bouwvergunning). Maar ook dat voor sommige bouwwerken met lichte bouwvergunning kan worden volstaan of dat helemaal geen vergunning nodig is. De vergunning is nodig voor de installatie waarop de antennes worden bevestigd, niet voor de antennes op zich.

2.3 Bouwvergunning

In het "Besluit bouwvergunningvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken" (in werking sinds 15 augustus 2002) staan onder meer de voorwaarden om antenne-installaties zonder vergunning of met een lichte vergunning te mogen realiseren (art. 3, lid 1, onderdelen e en f). De volledige tekst van het besluit is te vinden op www.vrom.nl onder "wetten en regels". Ten aanzien van antennes is hierin het volgende vastgelegd:

- Antenne-installaties *kleiner dan vijf meter* die op enige hoogte (op daken) worden geplaatst zijn onder voorwaarden vergunningvrij. Deze voorwaarden staan beschreven in het Convenant in het kader van het Nationaal Antennebeleid inzake vergunningvrije antenne-installaties voor mobiele communicatie. De meeste antennes van de vijf operators vallen in deze categorie.
- Antenne-installaties met een hoogte *tot 40 meter* kunnen in de bebouwde kom volstaan met een lichte bouwvergunning (kortere procedure dan reguliere vergunningstraject). Deze maat is gekozen in overleg met de operators, omdat in een mast van 40 meter maximale site-sharing (meerdere operators op één mast) kan plaatsvinden.
- Voor antenne-installaties *groter dan 40 meter* is een reguliere bouwvergunning vereist. Onder een antenne-installatie vallen niet alleen de masten maar ook de bijbehorende techniekkasten. Deze vallen dus onder hetzelfde bouwvergunningregime. Wel zijn de kasten bij vergunningvrij te plaatsen antennes aan maximale afmetingen (2 m³) gebonden. De operators zijn verplicht ieder een eigen techniekkast te plaatsen, onder meer vanuit privacy-overwegingen van hun klanten. Dit betekent echter wel dat er bij site-sharing meerdere kasten bij een mast zullen moeten worden geplaatst. Er is een wetsvoorstel in de maak dat de toetsing van het aspect van de techniekkasten nog zal verduidelijken.

Een uitzondering in de bovengenoemde hoogtematen vormen de C2000 antennes van de nood- en

hulpdiensten (politie, brandweer, ambulance): deze zijn ongeveer 45 meter hoog maar mogen zonder bouwvergunning worden geplaatst (art. 3, lid b van het bovengenoemd besluit). Er zullen 400 van dergelijke masten verspreid over heel Nederland worden geplaatst. Er wordt met gemeenten overlegd over de inpassing van de masten. Zo mogen ze niet in kwetsbaar landelijk gebied of in een beschermd dorps- of stadsgezicht worden geplaatst. In De Wolden is één C2000 mast (locatie aan de Veeningen te Veeningen) geplaatst.

2.4 Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO)

Een bouwvergunning voor een antenne-installatie kan alleen worden verleend als het bestemmingsplan dit toelaat of met behulp van een vrijstellingsregeling. In artikel 19, lid 3 van de WRO is geregeld dat door de gemeenteraad voor antenne-installaties tot 40 meter hoogte vrijstelling van het bestemmingsplan kan worden verleend. In de gemeente De Wolden is niet gekozen om hierop middels aanpassing van bestemmingsplannen op in te spelen. Voor elk afzonderlijk verzoek zal dus een vrijstellingsprocedure art. 19, lid 3 WRO doorlopen moeten worden¹.

Om meer duidelijkheid te geven over de specifieke overwegingen zijn de aspecten van verantwoorde inpassing in de omgeving in hoofdstuk 5 nader uitgewerkt.

2.5 Provinciaal beleid

In het Provinciaal Omgevingsplan II (POP II) staat de provincie positief ten opzichte van het bijplaatsen van antennemasten om de toename van het communicatieverkeer te kunnen verwerken. Wel moet de vereiste zorgvuldigheid in acht worden genomen wat betreft ruimtelijke aspecten. Plaatsing mag niet leiden tot een aantasting van de kwaliteit van het Drentse landschap. Dit laatste betekent concreet dat antennemasten in beginsel niet zijn toegestaan in:

- open gebieden, beekdalen, natuurgebieden, bosgebieden, en cultuurhistorische waardevolle gebieden (w.o. archeologische monumenten (dwz terreinen die vermeld staan op de AMK van de provincie));
- cultuurhistorische waardevolle nederzettingen en in de (directe) omgeving daarvan die gerelateerd is aan die waarde;
- de directe nabijheid van waardevolle bebouwing en bouwwerken die vanuit het beleid bescherming genieten (zoals beschermde dorpsgezichten en monumenten);
- milieubeschermingsgebieden en in de zonerings rond radiotelescopen van Westerbork/Hooghalen en Dwingeloo.

Alleen een afwijking van de criteria is mogelijk. Voorwaarde daarbij is dat de mast voorziet in een behoefte die ontstaat vanuit de concentratie van wonen, werken en verkeer en ruimtelijk zodanig zijn in te passen dat de kwaliteit van het Drentse dorp en landschap niet onevenredig wordt aangetast. Hierbij kunnen voorwaarden worden gesteld ten aanzien van de masthoogte. Alleen wanneer de totaalstructuur, waarin nieuwe masten een functie hebben, duidelijk is gemaakt en er geen strijd is met voornoemde criteria, zal aan de plaatsing van nieuwe masten medewerking worden verleend. Op voorwaarde dat nieuwe masten ruimtelijk inpasbaar zijn en passen in de schaal van het landschap, dienen deze te worden geplaatst in de volgende voorkeursvolgorde:

- in de onmiddellijke nabijheid van hoge gebouwen en bouwwerken (o.a. hoogspanningsmasten);
- op bedrijventerreinen;
- langs grote infrastructuurlijnen, waarbij blijkt dat voor alle operators tezamen een kortere herhalingsafstand van 4-5 km. niet nodig is, behalve bij grote(re) woon- en werkgebieden.

Van deze voorkeursvolgorde kan allen gemotiveerd worden afgeweken.

¹ Naar verwachting treedt vanaf 1-7-2008 de Nieuwe Wro in werking. De terminologie in het kader van procedures zal alsdan wijzigen.

2.6 Monumentenwet 1988

Op grond van artikel 11, tweede lid van de Monumentenwet is het verboden zonder of in afwijking van een vergunning:

- een beschermd monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
- een beschermd monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Het plaatsen van een antenne op een monument is daarom onafhankelijk van de afmetingen (licht)vergunningplichtig. Bij plaatsing van een antenne binnen een beschermd dorps- of stadsgezicht geldt een meldingsplicht, gevolgd door een toets door de gemeentelijke monumentencommissie.

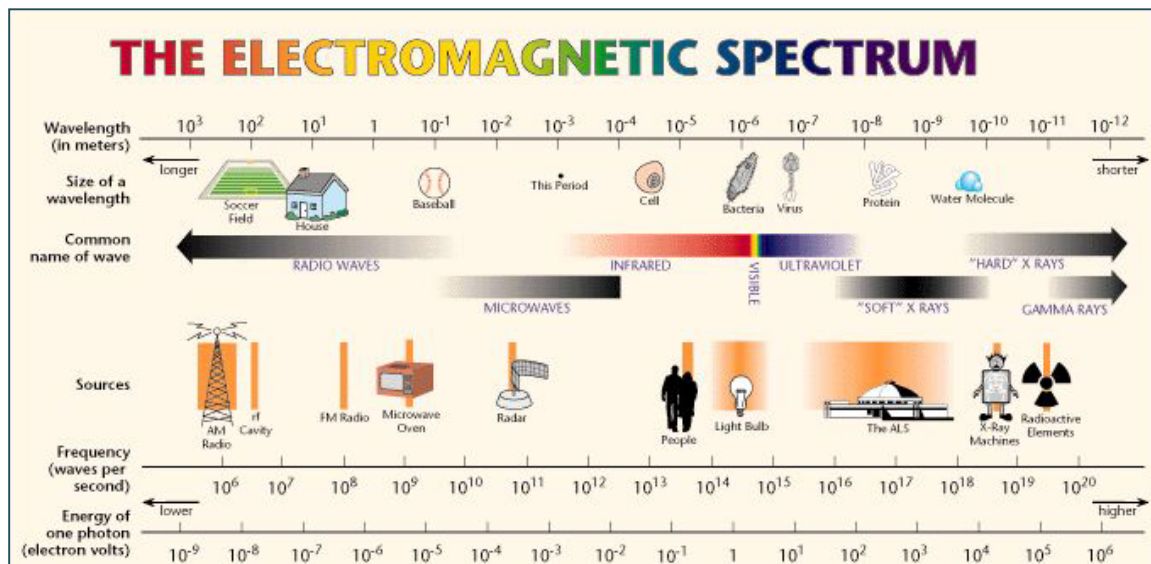
3. GEZONDHEIDSASPECTEN

Er is de laatste jaren veel te doen geweest over de gezondheidsaspecten van GSM en vooral UMTS signalen. De nadruk ligt op de bescherming van de bevolking tegen eventuele nadelige gevolgen van elektromagnetische velden. In de wet zijn hiervoor maximale blootstellingslimieten vastgelegd, die de veiligheid waarborgen. Nederland heeft, net als de meeste landen van de Europese Unie, de strenge blootstellingslimieten van de ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection) overgenomen.

3.1 Elektromagnetische velden

Een antenne is een apparaat dat elektromagnetische golven kan zenden of ontvangen. Om te kunnen zenden is vermogen nodig. De hoeveelheid is afhankelijk van de afstand die moet worden overbrugd en de golflengte van het signaal. Lage frequenties (met lange golven) vragen minder vermogen dan hoge frequenties (met korte golven). De licenties van de operators zijn gekoppeld aan specifieke frequenties, die met een beperkt vermogen kunnen worden uitgezonden.

Elektromagnetische velden komen in de natuur voor. Licht is een vorm van elektromagnetische straling. De mobiele telefoon, maar ook de vaste (DECT)telefoon zendt (continu) straling uit, net

zoals de magnetron, transformatoren (van bv. Halogeenlamp, waterbed, etc), draadloze internetverbinding in huis en een wekkerradio. Zelfs mensen zenden elektromagnetische straling uit.

Het soort straling vanuit de basisstations is vergelijkbaar met de straling van radio en televisieantennes. Deze zenden echter op veel grotere veldsterkte uit en kunnen daardoor verder uit elkaar staan. Dit betekent ook dat rond deze antennes een grotere vrije afstand wordt gehanteerd, ze staan eigenlijk altijd in het buitengebied. De invloed van straling gemeten vanaf een antenne voor mobiele communicatie neemt overigens met de afstand snel af.

3.2 GSM- en UMTS-signalen

Ten aanzien van GSM-antennes ligt er al jaren een advies van de Gezondheidsraad dat er voldoende veiligheid is gegarandeerd.

In 2003 is door TNO het COFAM-onderzoek uitgevoerd naar de effecten van UMTS- en GSM-velden. Uit dit kleinschalige onderzoek bleek een vermindering van het welbevinden na blootstelling aan een UMTS-sigitaal. Bij GSM waren geen effecten merkbaar. De cognitieve functies werden niet aantoonbaar beïnvloed. Dit onderzoek werd bekritiseerd door de onderzoeksopzet (o.a. klein aantal proefpersonen), methodiek en analyse, zodat er om een vervolg is gevraagd.

Op 6 juli 2006 zijn de resultaten gepubliceerd van het Zwitserse onderzoek (COFAM II) naar de effecten van UMTS op het welbevinden en cognitieve vermogens. Dit onderzoek was een herhaling en uitbreiding van de COFAM-studie van TNO. Onderzocht is of UMTS-velden effecten hebben op het welbevinden (bv. hoofdpijn, moeheid, duizeligheid) en cognitieve functies (bv. reactiesnelheid, korte termijngeheugen). Aan het onderzoek namen zowel mensen mee die zichzelf beschouwen als gevoelig voor elektromagnetische velden als mensen die zichzelf als niet gevoelig beschouwen. De conclusie van het onderzoek is dat er geen aanwijzingen zijn dat er sprake is van gezondheidsrisico's.

Diverse organisaties hebben hier echter twijfels over. Onderzoeken naar gezondheidsrisico's blijven doorgang, maar de algemene onderzoeken die naar elektromagnetische straling hebben tot nu toe uitgewezen dat er geen nadelige lange termijn effecten zijn. Desondanks de onduidelijkheid vindt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) dat gemeenten geen reden hebben om de bouw van UMTS-masten tegen te gaan. Sterker nog: gemeenten moeten zich houden aan wettelijke afspraken en rechtspraak. Dit is het standpunt van de VNG. Volgens de VNG kunnen gemeenten UMTS-masten niet om gezondheidsredenen weigeren. De VNG vindt dat individuele gemeenten onvoldoende deskundig zijn om de gezondheidseffecten van UMTS te beoordelen. Voor deze informatie zijn zij afhankelijk van de rijksoverheid en erkende wetenschappelijke instituten. Op dit moment zijn er geen schadelijke gevolgen bekend van UMTS-masten. **Daarom concludeert de VNG dat gemeenten geen beleidsruimte hebben om de plaatsing van UMTS-masten om gezondheidsredenen tegen te houden!**² Ook jurisprudentie van de Raad van State ondersteunt deze stelling. De gemeente De Wolden conformeert zich aan bovenstaande conclusie.

3.3 Cumulatieve effecten

De primaire verantwoordelijkheid voor de gezondheidsaspecten liggen bij de operators en zij zijn verplicht iedere antenne die wordt geplaatst te melden. Als er meerdere antennes bij elkaar worden geplaatst is er sprake van (beperkte) cumulatieve effecten. De totale veldsterkte mag niet boven de Europese norm uitkomen. Op enkele meters van de antenne is de veldsterkte al gereduceerd tot minder dan 0.1% van de maximaal toegestane waarde. Cumulatieve effecten bestaan dus wel, maar de limietwaarden worden in de praktijk nooit overschreden (ze komen zelfs niet in de buurt).

² Zie in de bijlage (7.2): Standpunt VNG over de plaatsing van antennemasten ten behoeve van UMTS

4. HET CONVENANT

Het “Convenant in het kader van het Nationaal Antennebeleid inzake vergunningvrije antenne-installaties voor mobiele communicatie” d.d. 27-06-2002 is opgesteld en getekend door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat en de Minister van VROM (uit naam van de Rijksoverheid), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de vijf grote operators voor mobiele communicatie (toen genaamd: Ben, Dutchtone, KPN Mobile, Vodafone en O2), nu KPN, , die zich hebben verenigd in MoNet. *In de bijlage (7.4) is een kopie van het convenant opgenomen.*

Het convenant bestaat uit afspraken om met name de plaatsing van de vele vergunningvrije antennes in goede banen te leiden. Het is relevant voor bijna iedereen die (binnen een overheidsinstelling) met ruimtelijke ordening bezig is: juristen, stedenbouwkundigen, planologen en vergunningverleners. Binnen iedere gemeente fungeert één ambtenaar als contactpersoon voor MoNet. Met deze ambtenaar wordt op verzoek van de gemeente de plaatsing van nieuwe antennes besproken, daarom wordt deze taak in De Wolden in principe door een medewerker van de afdeling VROM, cluster Ruimtelijke Ontwikkeling uitgevoerd.

In het convenant worden in hoofdzaak drie onderwerpen behandeld die voor gemeentelijk antennebeleid relevant zijn:

- het plaatsingsplan, waarin alle geplande en bestaande antenne-opstelpunten in de gemeente vermeld staan;
- de visuele inpasbaarheid;
- de instemmingsprocedure voor bewoners.

4.1 Plaatsingsplan

Ieder jaar wordt door MoNet een plaatsingsplan toegestuurd per gemeente. Dit plan bestaat uit een plattegrond van de gemeente met daarop alle bestaande en geplande antenne-opstelpunten specifiek aangegeven. Met behulp van cirkels worden bovendien zoekgebieden voor opstelpunten aangemerkt, waarbinnen een opstelpunt moet worden gevonden. In een tekstuele toelichting worden per antenne-opstelpunt technische en ruimtelijke specificaties gegeven. Hoewel de regels van het convenant alleen vergunningvrije antenne-installaties betreffen, zijn voor de volledigheid ook vergunningplichtige antenne-installaties in het plaatsingsplan opgenomen.

Het plaatsingsplan wordt ter informatie toegezonden en de gemeente mag aangeven dat ze het plan wil bespreken, bijvoorbeeld als ze een locatievoorstel wil doen voor invulling van een op de kaart aangeduid zoekgebied. Rondom het plaatsingsplan is een strikte procedure met beperkte reactietermijnen opgesteld, die in de *bijlage* als stappenplan in hoofdlijnen is weergegeven. Na een eventueel gesprek of als de reactietermijn is verlopen, verstuurt MoNet een brief met de mededeling dat zij het plaatsingsplan gedurende 1 jaar als vaststaand beschouwen. De gemeente hoeft niet in te stemmen met het plaatsingsplan en het plan heeft geen enkele status voor vergunningverlening.

Er mogen geen antennes worden geplaatst (ook niet vergunningvrij) als die niet op het plaatsingsplan staan aangegeven. Een tussentijdse wijziging van het plaatsingsplan kan op 2 manieren plaatsvinden:

- een *aanvulling* op het bestaande plan, als het aantal toe te voegen antennes minder dan 10% is van het aantal bestaande antennes van de betrokken operator óf;
- een *gewijzigd gezamenlijk plaatsingsplan* in alle andere gevallen.

Het plaatsingsplan is een vertrouwelijk document. Het mag door de gemeente wel ter inzage worden gelegd, maar mag niet worden verveelvoudigd of aan derden worden meegegeven.

4.2 Visuele inpasbaarheid

In het convenant is geregeld dat gemeenten onder het motto van “visuele inpasbaarheid” een beperkt aantal objectieve eisen mag stellen aan de kleurstelling van nog op te richten vergunningvrije antenne-installaties. Deze eisen moeten wel worden opgenomen in de gemeentelijke welstandsnota. Voor vergunningplichtige antennes kunnen daarnaast aanvullende welstandseisen worden opgelegd. *Zie verder paragraaf 5.3 voor gemeentelijke uitgangspunten.*

4.3 Instemmingsprocedure

Onderdeel van het convenant is het instemmingsrecht van bewoners. Deze regeling betreft met name huurders. Nadat de eigenaar van een woongebouw toestemming heeft verleend voor het plaatsen van een antenne-installatie op of aan het woongebouw, moet door eigenaar en operators gezamenlijk een instemmingsronde voor bewoners worden georganiseerd. De procedure hiervoor is opgenomen in het convenant. De plaatsing van een antenne op een woongebouw mag niet doorgaan als in de instemmingsprocedure na telling blijkt dat meer dan de helft van de bewoners tegen plaatsing is.

Deze procedure is een privaatrechtelijke kwestie tussen bewoners, eigenaar van het gebouw en de operator. De gemeente is hierin geen partij en heeft dus ook geen controlerende rol. Als een antenne zonder instemmingsronde (huurwoningen) of toestemming van de vereniging van eigenaren (koopwoningen) op een woongebouw wordt geplaatst, kunnen bewoners via de rechter verwijdering van de antenne eisen.

5. GEMEENTELIJKE UITGANGSPUNTEN

5.1 Aantal GSM/UMTS-antennes in De Wolden

In 2007 staan er ongeveer 17.000 GSM-antenne-installaties en 8.000 UMTS installaties in Nederland. UMTS-antennes worden zo veel mogelijk bij bestaande GSM-antennes geplaatst. Op die manier wordt het aantal opstelpunten in Nederland beperkt. In eerste instantie worden er ongeveer 10.000 UMTS-antenne-installaties geplaatst. Als het gebruik van UMTS sterk stijgt, zijn er meer antennes nodig en kan het aantal nog toenemen. De gemeente De Wolden is zich bewust van de maatschappelijke betekenis van het plaatsen van antennemasten en het gebruik van mobiele telecommunicatie. De gemeente De Wolden staat hier dan ook in principe niet afwijzend tegenover.

In de komende jaren moet het UMTS-netwerk volledig zijn aangelegd. Maar of mensen daadwerkelijk overal kunnen “bellen” is afhankelijk van twee dingen: volledige dekking en voldoende capaciteit. Volledige dekking betekent dat men overal bereik moet hebben. Voldoende capaciteit houdt in dat op plaatsen waar intensief (veel mensen tegelijk) wordt gebeld voldoende antennes staan. Een antenne kan namelijk een gelimiteerd aantal “gesprekken” tegelijk aan. Dit betekent dat er bijvoorbeeld rond drukke gebieden (bv. trainstations, winkelcentra etc.) meer antennes moeten worden geplaatst, omdat veel mensen hier gelijktijdig zullen willen communiceren.

Gezien het bovenstaande is geen maximaal aantal antennes aan te geven voor elke gemeente. Hoe meer mensen mobiel gaan bellen, hoe meer antennes er geplaatst zullen moeten worden. Maar omdat De Wolden voor het overgrote deel uit laagbouwmilieus bestaat, is het moeilijk, zo niet onmogelijk, voor de operators om geschikte locaties te vinden voor de plaatsing van vergunningvrije installaties op daken van gebouwen. De verwachting is dat er binnen afzienbare tijd nog een aantal antenne-installaties zullen moeten worden geplaatst om dekking en voldoende capaciteit te kunnen realiseren. Het is dan ook in het belang van de omgevingskwaliteit om ruimtelijke randvoorwaarden voor de plaatsing van deze masten te formuleren. Deze zijn verderop in dit hoofdstuk uitgewerkt.

In bijlage 7.3 is een kaart opgenomen met de huidige antennes in De Wolden.

5.2 Beleidsruimte overige antennes

In het vorige hoofdstuk is gesproken over vergunningvrije antennes van de mobiele operators. Zoals eerder beschreven vallen er ook andere antennes onder het Nationaal Antennebeleid. Het convenant is niet op deze antennes van toepassing.

Deze zijn in te delen in de volgende categorieën:

1. Vergunningvrije antennes die niet van één van de vijf mobiele operators zijn. Hier hebben we als gemeente niets over te zeggen. Hieronder vallen ook de meeste schotelantennes (conform, Besluit vergunningvrije bouwwerken).
2. (licht)vergunningplichtige antennes. Hier hebben we als gemeente vanuit verschillende aspecten iets over te zeggen:
 - a. in eigendom van één van de vijf operators (opgenomen in het plaatsingsplan). Deze worden getoetst aan het bestemmingsplan en vrijstellingsmogelijkheden zijn opgenomen in onderhavige beleidsnotitie;
 - b. met een laag vermogen die geen eigendom van de vijf operators (bv. radio-zendamateurs of bedrijfsnetwerken). Deze worden getoetst aan het bestemmingsplan. Via onderhavige beleidsnotitie worden hiervoor geen vrijstellingsmogelijkheden opgenomen;

- c. met een hoog vermogen (zoals analoge en digitale radio en televisie). Deze worden getoetst aan het bestemmingsplan. Via onderhavige beleidsnotitie worden hiervoor geen vrijstellingsmogelijkheden opgenomen. Voor deze antennes is vaak ook een milieuvergunning vereist;
- d. geplaatst op of aan een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (toetsen door monumentencommissie, toetsen aan bestemmingsplan).

Overigens is de gemeente niet bevoegd een algeheel antenneverbod in te stellen omdat dit in strijd is met art. 10 van het “Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens”: vrijheid van meningsuiting. Dit recht is sterker dan eventuele bepalingen gesteld in het bestemmingsplan. Wel kunnen voorwaarden gesteld worden ter voorkomen van wanorde en bescherming van omwonenden.

5.3 Visuele inpasbaarheid

In de Woningwet is bepaald dat gemeenten een welstandsnota moeten schrijven met daarin objectieve welstandscriteria, althans als men deze vorm van ruimtelijke kwaliteitszorg wil blijven uitoefenen. In het Convenant is geregeld dat de gemeente ook bij vergunningvrije antenne-installaties objectieve eisen mag stellen aan de kleurstelling van de installatie. Deze moeten dan wel worden vastgelegd in de gemeentelijke welstandsnota. Hiervoor is het volgende vastgelegd in het convenant (art.4):

“Ieder van de operators voldoet met betrekking tot de kleurstelling van nog op te richten vergunningvrije antenne-installaties aan door gemeenten te stellen objectieve eisen in de navolgende gevallen:

- 4.1.1: afwijking van de standaardkleur van de techniekkast in bijzondere gevallen*
- 4.1.2: de kleur van het visuele deel van de bekabeling en kabelgoten, teneinde deze zoveel mogelijk visueel te doen wegvallen*
- 4.1.3: afwijking van de standaardkleur van gevelantennes teneinde deze zo veel mogelijk visueel te doen wegvallen*

voor zover deze eisen door de betreffende gemeente aan de operators bekend zijn gemaakt volgens het bepaalde in art. 4.2.”

Het is vanuit het convenant vereist dat de gemeente naar aanleiding van het toezenden van het plaatsingsplan door de operators de algemene visuele inpasbaarheidseisen aan de betrokken operators kenbaar maken.

Algemene eisen:

- Alle onderdelen moeten in principe een zodanige kleurstelling krijgen dat deze zo veel mogelijk wegvallen tegen de achtergrond;
- In specifieke gevallen kan in overleg tussen gemeente en operator worden afgesproken dat de antenne juist een afwijkende kleurstelling zal krijgen;
- De constructie moet zodanig worden vormgegeven dat de installatie een zo onopvallend mogelijk silhouet vormt;
- Bij de welstandstoets zal worden bepaald of er een vakwerkmast of een kokermast mag worden geplaatst;
- Door site-sharing kan het voorkomen dat er meerdere techniekkasten bij een installatie moeten worden geplaatst. Deze moeten dan allemaal dezelfde kleur en bij voorkeur dezelfde buitenmaten hebben;
- Bij het plaatsen van apparatuurkasten en/of bijbehorende omheining op maaiveld dient beplanting of een andere aantrekkelijke afscherming te worden aangebracht zodat de apparatuur en/of bijbehorende omheining uit het zicht blijft;
- Bij voorkeur clustering van de installatie met bestaande elementen op een plat dak op of aan een dakopbouw voor klimaatinstallaties of liften;

- Plaatsing van antennes op of aan gebouwen wordt mede bepaald door de vorm en architectuur van gebouwen;
- Plaatsing van een antenne-installatie op of aan een gebouw mag tijdens en na gebruik nooit blijvende schade of zichtbare aanpassingen aan het gebouw veroorzaken;
- Bij het aanbrengen van antennes op of aan het gebouw moet aandacht worden besteed aan de invloed op het silhouet van het gebouw;

In principe positief:

- Buiten bebouwde kom (of aan de rand); in landschappelijk minder gevoelige gebieden;
- langs grote verkeers-, spoorwegen; bij voorkeur bij parkeerplaatsen, pompstations, knooppunten, viaducten, bedrijventerreinen, sport- en recreatieterreinen;
- Binnen de bebouwde kom op bedrijven- en industrieterreinen en sportparken. Beperking hierbij is dat de installaties niet ten koste van de ruimtelijke kwaliteit van met name zichtlocaties mag gaan;

In principe negatief:

- In of nabij natuurgebieden, beekdallandschappen, stuifzand- en heidelandschappen;
- In karakteristieke kleinschalige of open cultuurlandschappen, op landgoederen of buitenplaatsen, in gebieden die in het bestemmingsplan als waardevol zijn aangemerkt;
- In of nabij beschermde stads- en dorpsgezichten;
- In of nabij kleinschalige dorpskernen en waardevolle dorps- of stadsrandzones;
- In een woonomgeving;
- In of nabij structurele groenzones en begraafplaatsen;
- Op of nabij monumenten (zowel gebouwde als archeologische).

Bij de plaatsing in het buitengebied is een beoordeling door een landschapsdeskundige of een gelijkwaardige deskundige gewenst.

Voor plaatsing van antenne-installaties op gebouwen geldt in principe dat het zo onopvallend mogelijk dient plaats te vinden, bij voorkeur geïntegreerd in bestaande of nieuwe elementen van het gebied. In de regel betekent dit dat een antenne-installatie alleen op hoge gebouwen kan worden aangebracht, bij voorkeur op een plat dak en dan zo ver mogelijk van de dakrand moet worden geplaatst. De architectuur van het gebouw bepaalt of daar antennes, en zo ja welke soort(en) kunnen worden toegestaan. Gebouwen die door hun vorm of architectuur bijzonder of waardevol zijn dienen geheel te worden ontzien. Het silhouet van het gebouw moet zo min mogelijk worden aangetast, door clustering met andere voorzieningen op het dak (klimaatinstallaties, schoorstenen, liftschachten etc.). De plaatsing van een antenne-installatie op of aan een gebouw mag achteraf nooit blijvende schade of zichtbare aanpassingen veroorzaken.

Meerdere antennes met verschillende maten en vormen op een dak geven al snel een rommelig aanzien. In sommige situaties kan een gemeenschappelijke mast als drager van de verschillende antennes tot verbetering leiden.

Het aanbrengen van antenne-installaties tegen gevels van gebouwen is slechts dan acceptabel, wanneer de invloed van die installaties geen afbreuk doet aan aanwezige kwaliteiten. Belangrijk is de invloed van de installatie op de silhouetwerking van het gebouw. In sommige gevallen kan met camouflagetechnieken het nodige bereikt worden. In andere gevallen biedt de vorm van de toren zelf mogelijkheden voor verdekte plaatsing, bijvoorbeeld wanneer diepe nissen of gaten aanwezig zijn. Denk bijvoorbeeld aan oude fabrieksschoorstenen. In die gevallen is het aanbrengen van antenne-installaties zonder meer af te raden.

5.4 Monumenten

Het plaatsen van antenne-installaties van ieder formaat in, aan of op beschermde monumenten is (licht) bouwvergunningplichtig (artikelen 4 t/m 6 van het besluit). Volgens artikel 46, eerste lid onder a van de Woningwet beslissen burgemeester en wethouders binnen zes weken na ontvangst van de aanvraag om lichte bouwvergunning. Er bestaat geen verdagingsmogelijkheid.

In de Monumentenwet is echter bepaald, dat een aanvraag onmiddellijk in afschrift moet worden toegezonden aan de directeur van de Rijksdienst voor de Archeologie, Cultuurlandschap en monumenten (RACM). De minister adviseert vervolgens binnen drie maanden na ontvangst van de aanvraag. Het college moet na ontvangst van het advies vervolgens binnen drie maanden beslissen, doch in elk geval binnen zes maanden na de datum van de indiening van de aanvraag. Deze procedure verloopt mede via de monumentencommissie van het Drents plateau. Inhoudelijk zal de RACM de plannen voor een in, op of aan een monument aan te brengen antenne-installatie voor mobiele telefonie toetsen aan het volgende:

- Plaatsing van een antenne-installatie moet het beeld en het silhouet van het monument ongerept laten; daarnaast dient de fysieke aantasting van het monument tot het uiterste minimum beperkt te blijven;
- De brandveiligheid bijvoorbeeld bij blikseminslag mag door de antenne-installatie niet negatief worden beïnvloed;
- Er mag voor de eigenaar/gebruiker geen belemmering ontstaan door de installatie; ook functioneel moet het gebouw ongerept blijven;
- Wanneer de bevoegde vergunningverlenende overheid op deze inhoudelijke gronden de plannen heeft getoetst en ook overigens geen bezwaar ziet, kan de bouwvergunning worden verleend;
- In alle gevallen dient de ingreep omkeerbaar te zijn. Dit houdt in dat na verwijdering van de installaties het monument weet in de oorspronkelijke staat komt te verkeren;
- In de huurovereenkomst tussen monumenteigenaar en de exploitant van de apparatuur dient overeengekomen te worden dat de huurder na beëindiging van het contract het monument terugbrengt in de oorspronkelijke staat;
- Vóór plaatsing van de apparatuur is het wenselijk duidelijke foto-opnamen te maken van het in- en exterieur van het monument ter latere verificatie van de oorspronkelijke toestand.

De wettelijk beschermde archeologische monumenten vallen onder het regiem van de Monumentenwet 1988 (herziening 04-09-2007). Een monumentenvergunning wordt door de minister verleend. De overige (niet wettelijke beschermde) archeologische monumenten (terreinen AMK) hebben of verkrijgen een planologische bescherming, waardoor er (wellicht) ook een aanlegvergunning vereist is.

5.5 Ruimtelijke uitgangspunten vrijstelling

Wanneer er meerdere masten in De Wolden komen te staan is ook de onderlinge samenhang van belang. In deze paragraaf zijn de ruimtelijke uitgangspunten uitgewerkt die bij het verlenen van de bouwvergunning en de daarvoor benodigde vrijstelling van het bestemmingsplan zullen worden gehanteerd. De tekst is een uitwerking van de in het bestemmingsplan opgenomen voorwaarden voor vrijstelling, om naar belanghebbenden (zowel operator als burger) de overwegingen duidelijk te maken.

Bij een bouwaanvraag voor een antennemast zal in eerste instantie op de volgende aspecten worden beoordeeld:

- De voorkeur gaat altijd uit naar plaatsing van een antenne-installatie op een gebouw of een bestaande mast. Bij een aanvraag voor een bouwvergunning moet de operator aannemelijk

maken dat het niet mogelijk is de antenne op een gebouw of bestaande antenne-installatie te plaatsen;

- Indien een nieuwe mast geplaatst moet gaan worden moet deze geschikt zijn voor site-sharing;
- Nieuwe masten moeten bij voorkeur in gebieden met een industriële, bedrijfsmatige of verkeersfunctie worden geplaatst. In woongebieden is de voorkeur voor antennes op of aan gebouwen worden geplaatst;
- Het plaatsen van antennes op of aan gebouwen met een monumentenstatus kan alleen worden goedgekeurd na een positief advies van de Rijksdienst voor Monumentenzorg;
- Voldoende stedenbouwkundige inpassing, zie specificatie beleidsregels hieronder.

Uiteraard wordt bij een vrijstellingbepaling altijd bekeken of er algemene hoogte-beperkingen van toepassing zijn die een mast van ongeveer 40 meter onmogelijk maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de zonering radiotelescoop, het straalpad en evt. een molenbeschermingszone. Deze gegevens zijn in het bestemmingsplan “Buitengebied” en “de Wijk-kom” verwerkt. Overigens kunnen betrokken partijen altijd bezwaar maken tegen de vergunningverlening.

Vrijstaande masten mogen slechts daar worden gesitueerd waar zij niet nadelig werken op de ruimtelijke en de visuele kwaliteit. Een mast mag nooit de uitstraling van een zichtlocatie beperken, tenzij er aantoonbare en dingende redenen zijn om hiervan af te wijken.

Voor antenne-installaties hoger dan 40 meter worden altijd specifieke overwegingen benoemd, waarbij ook de functie van de antenne een rol kan spelen. Er is onderscheidt gemaakt in de mogelijkheden voor de bebouwde kommen (5.5.1 t/m 5.5.5) en het buitengebied (5.5.5. en 5.5.6).

5.5.1 Woongebieden

Ter voorkoming van aantasting van het woongenot moeten antenne-installaties zo veel mogelijk uit woongebieden worden geweerd. Er wordt zo veel mogelijk gestreefd naar het plaatsen van vergunningvrije antennes op niet-woongebouwen. Hierna gaat de voorkeur uit naar plaatsing op woongebouwen boven vrijstaande antenne-installaties. Gestreefd wordt dat in de laatste voorkeur, in woonstraten en open locaties midden in de wijk, geen vrijstaande masten mogen worden gerealiseerd. Bij plaatsing op daken moet rekening worden gehouden met het zicht vanaf de straat, bijvoorbeeld bij pleinen dus ruime afstand vanaf de gevel. Genoemde afstanden zijn richtlijnen, welke ingegeven zijn op het vermijden van “aantasting” woongenot (niet op basis van gezondheidsaspecten), door een ruimtelijke ingreep. Nadrukkelijk wordt vermeld dat het hier richtlijnen betreffen waar gemotiveerd vanaf geweken kan worden. Dit kan bijvoorbeeld van kracht zijn bij een betere ruimtelijke inpassing van de mast in de omgeving en/of tenzij een operator kan aantonen dat dekking ter plaatse van belang is en niet anderszins kan worden gegarandeerd. In dat geval dient de gemeente hierover een afweging te maken.

In de gemeente De Wolden zijn echter weinig tot geen hoge (niet-woon)gebouwen aanwezig waarop antenne-installaties geplaatst kunnen worden. In de praktijk is het daarom zo goed als onmogelijk antenne-installaties niet in overwegende woongebieden en/of daken te plaatsen. Deze locaties (liefst aan de rand van de woongebieden) dienen in dat geval zeer kritisch te worden bekeken. Voor vrijstaande antennemasten moeten de volgende afstanden worden toegepast. Een antennemast met een hoogte ≤ 25 meter moet op minimaal 15 meter afstand van de dichtstbijzijnde woonbebouwing worden gerealiseerd. Voor antennes > 25 en ≤ 40 meter geldt een minimale afstand van 25 meter tot de dichtstbijzijnde woonbebouwing. Deze afstand ligt in de lijn met beleid dat andere gemeenten erop nahouden (hoewel er ook gemeenten zijn die hiervoor een afstand van 50 meter aanhouden). De providers hebben bij andere gemeente aangegeven dat een dergelijke afstand voor hen aanvaardbaar is.

Hogere antennes worden in (de nabijheid van) de woonomgeving in principe niet toegestaan. Ook tot overige bebouwing in de woonomgeving geldt in principe een minimale afstand van 25 meter.

Met name op maaiveldniveau moet de operator zorgdragen voor een zorgvuldige inpassing van de gehele installatie (hekwerk inpakken met groen).

5.5.2 Bedrijventerreinen

De verstoring van de uitstraling van een bedrijventerrein door een antennemast is bij zorgvuldige plaatsing minimaal. Wel geldt ook hier dat de voorkeur uitgaat naar plaatsing van antennes op daken van gebouwen. Op bedrijven- en industrieterreinen dient aansluiting te worden gezocht bij de hoogte van bestaande gebouwen en bouwwerken, zoals reclamemasten en hoogspanningsmasten.

Afstanden van vrijstaande masten tot bebouwing zijn gelijk aan die in woongebouwen. Dat houdt in dat tot de bedrijfsbebouwing gestreefd moet worden naar een minimale afstand van 25 meter voor antenne-installaties ≤ 40 meter hoogte. Hierbij worden bedrijfswoningen als integraal onderdeel van de bedrijfsbebouwing beschouwd. Voor eventuele andere functies in de bedrijfsomgeving kunnen indien er sprake is van een kwetsbare bestemming door de gemeente hogere eisen worden gesteld. Voor hogere antennes moet per geval worden bekeken of dit kan worden toegestaan.

5.5.3 Structurele groenzones en sport-/recreatieve gebieden

Ook in structurele groenzones worden slechts in uitzonderlijke gevallen vrijstaande antenne-installaties toegestaan. Bijvoorbeeld ten behoeve van de dekking van omliggende woongebieden, indien er geen andere mogelijkheden voorhanden zijn om antennes elders te plaatsen waardoor de gewenste dekking behaald kan worden. Hierbij wordt de deskundigheid van de gemeentelijke 'groen'-specialisten (afd. OW) ingeroepen voor zorgvuldige inpassing. De kronen van bomen vormen een belemmering voor een antenne, dus de installaties zullen altijd boven de boomtoppen uitsteken. Met name in groenzones is het van doorslaggevend belang op welke manier het onderste deel van de installatie (inclusief techniekkast) wordt ingepast. Tevens dienen begraafplaatsen ook uitgesloten te worden van vrijstaande antenne-masten.

Sport-/recreatieve gebieden bieden mogelijkheden. Grootschalige gebieden ten behoeve van sportvoorzieningen bieden de meeste ruimte. Hierbij kunnen (vrijstaande) antenne-installaties worden gerealiseerd, indien deze zo veel mogelijk worden gecombineerd met elementen met een gelijke uitstraling zoals (grootschalige) lichtmasten of overige bebouwing (bv. kantines, beplanting). Overleg met de gebruikers (sportverenigingen) is hierbij van belang.

5.5.4 Verkeers- en verblijfsgebieden

Er zullen geen vrijstaande antenne-installaties worden toegestaan in open ruimtes in het bebouwde gebied (bv. pleinen). Als zorgvuldige inpassing mogelijk is en de verkeersveiligheid gegarandeerd is, kunnen antenne-installaties rond lokale 'verkeersknooppunten' worden toegestaan. Gestreefd moet worden naar het houden van een minimale afstand van 10 meter tot de openbare weg. Een grotere afstand heeft daarbij nog meer de voorkeur. Daarbij zijn de locatiespecifieke kenmerken bepalend voor.

5.5.5 Overige gronden

Naast alle bovengenoemde afstanden tot bijvoorbeeld woningen, bedrijven of de openbare weg, worden individuele aanvragen of verzoeken altijd bekeken in de specifieke context en beoordeeld op hun stedenbouwkundige inpassing en eventuele onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit, of andere zaken waar rekening mee moet worden gehouden (o.a. afstand bij sloten i.v.m. schouw) waarbij bij bovengenoemde overwegingen zal worden aangesloten. Deze afwegingen gelden tevens voor het buitengebied.

5.5.6 Buitengebied

Voor het buitengebied geldt een ander vergunningregime voor antenne-installaties. Natuurgebieden moeten zo veel mogelijk gevrijwaard worden van antennes. In het buitengebied is het vooral van belang dat gebieden met landschappelijke waarden, natuurgebieden en dergelijke worden uitgesloten van plaatsing. Daarnaast is de afstand tot omliggende bebouwing en de afstand tot de openbare weg relevant. Er mag ook hier geen onevenredige aantasting van aanwezige waarden en woon- en leefklimaat plaatsvinden. In het buitengebied zijn echter een aantal specifieke gebieden aan te wijzen die een andere benadering genieten. Het betreffen:

1. A28 (autosnelweg Meppel – Hogeveen);
2. N34 (autoweg Hogeveen – Ommen);
3. N375 (provinciale weg Meppel – Pesse);
4. Spoorlijn Meppel – Hogeveen;
5. Hogeveense Vaart;
6. Recreatieterreinen;
7. Overig buitengebied.

De nummers 1 t/m 5 hebben een duidelijk ander karakter als nummer 6. Van de infrastructurele voorzieningen 1 t/m 4 wordt dagelijks veel gebruik gemaakt. Nummer 5 kan gezien worden als een gebied waar mensen gedurende het recreatieseizoen een aantal weken verblijven.

De verschillende zones zullen afzonderlijk toegelicht worden. Er wordt vanuit gegaan dat er geen masten > 40 meter worden geplaatst.

1. A28

De autosnelweg A28 vanaf Meppel naar Hogeveen (v.v.) is over een afstand van ongeveer 10 kilometer gelegen op het grondgebied van de gemeente De Wolden. Net buiten het gemeentelijk grondgebied (nabij knooppunt Hogeveen) staat reeds een vrijstaande antennemast alsmede ter hoogte van de Willem Moesweg en bij het pompstation 'De Panjerd'. Gezien de intensiteit van deze weg is het aannemelijk dat hier meer(dere) vrijstaande masten gerealiseerd moeten om voldoende bereik te krijgen. Langs hoofdinfrastructuur dient zo veel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande hoge gebouwen en bouwwerken. Hiermee wordt in het bijzonder bedoeld op aanwezige hoogspanningsmasten. Overigens zijn er landelijk geen afstandsbeperkingen gelegd op het plaatsen van antennemasten rond snelwegen. Gemeentelijk streven is een minimale afstand van 20 meter tot de weg. Met name rustplaatsen en pompstations, knooppunten en infrastructurele voorzieningen zoals viaducten en bruggen bieden ruimte voor plaatsing van antennes. Een weg heeft vaak een talud waarop plaatsing niet mogelijk is. Gemeten vanaf de rand van het talud moet de afstand ook weer niet te groot worden omdat er dan geen sprake meer zal zijn van een langs de weg geplaatste antennemast. Bij voorkeur wordt de mast geplaatst tegen een bosrand aan, zodat de mast niet geheel vrij in het open veld staat. Indien er sprake is van omliggende woonbebouwing dient hier ook een afstand van minimaal 25 meter in acht te worden genomen.

2. N34 (autoweg Hogeveen – Ommen)

De autoweg N34 tussen Hogeveen en Ommen is over een afstand van ongeveer 9 kilometer gelegen op het grondgebied van de gemeente De Wolden. Behalve de hierboven genoemde mast (gemeente Hogeveen, nabij knooppunt Hogeveen), ligt het in de lijn der verwachting dat langs deze weg nog minimaal één vrijstaande antennemast zal komen, waarop alle vijf de operators hun antenne-installatie kunnen bevestigen. De verwachting is dat met deze mast de komende jaren de toenemende behoefte bediend kan worden. Desondanks moet het mogelijk zijn om, indien nodig, langs de N34 nog één of twee opstelpunten te realiseren. Aangezien het zuidelijke gedeelte van deze weg gelegen zijn in het Reestdalgebied, wordt dit gebied uitgesloten. Ook het bijbehorende zichtgebied (ca. 2 km.) dient hiervan vrijwaard te blijven. De voorkeur voor plaatsing gaat langs de N34 uit naar een locatie nabij of in een bosrand, knooppunt of viaduct en gelegen op minimaal 20 meter vanaf de weg. De locatie dient wel ondersteund te worden door meerdere operators. Indien er sprake is van omliggende woonbebouwing dient hier ook een afstand van minimaal 25 meter in acht te worden genomen.

3. N375

De provinciale weg N375 tussen Meppel en Pesse is over een afstand van ongeveer 13 kilometer gelegen op het grondgebied van de gemeente De Wolden. Langs deze weg staat reeds één vrijstaande antennemast waarop alle vier van de vijf operators hun antenne-installatie bevestigd hebben (nabij oversteek met de Postweg te Ruinen). De verwachting is dat deze mast de komende jaren de toenemende behoefte aan zal kunnen. Desondanks moet het mogelijk zijn om, indien nodig, langs de N375 nog één of twee opstelpunten te realiseren. De voorkeur voor plaatsing gaat langs de N34 uit naar een locatie nabij of in een bosrand, 'knooppunt' of viaduct en gelegen op minimaal 20 meter vanaf de weg. De locatie dient wel ondersteund te worden door meerdere operators. Indien er sprake is van omliggende woonbebouwing dient hier ook een afstand van minimaal 25 meter in acht te worden genomen.

4. Spoorlijn Meppel – Hoogeveen

De spoorlijn is gelegen in het buitengebied, maar grenst ter hoogte van Echten aan de bebouwde kom. De bereikbaarheid langs het traject wordt gewaarborgd door een antenne-installatie op het perceel Koekangerveldweg 2 nabij Echten. Behalve dit opstelpunt ligt het in de lijn der verwachting dat langs deze spoorlijn nog één à twee vrijstaande antennemast komen. Indien van toepassing gaat de voorkeur voor plaatsing nieuwe masten uit naar een locatie nabij of in een bosrand of viaduct. De locatie dient wel ondersteund te worden door meerdere operators. Voor zover mogelijk dient een mast op maximaal 20 meter afstand van de spoorlijn gerealiseerd te worden. Indien er sprake is van omliggende woonbebouwing dient hier ook een afstand van minimaal 25 meter in acht te worden genomen.

5. Hoogeveensche Vaart

De Hoogeveensche Vaart ligt voor een afstand van ongeveer 11 kilometer binnen de gemeente De Wolden. Het aantal verkeersbewegingen over water is veel minder als het aantal over de weg. Echter juist de mensen die zich verplaatsen over water zijn afhankelijk van een goed mobiel netwerk. Via een bestaande mast bij het tankstation 'De Panjerd' wordt zowel het waterverkeer als het verkeer over de A28 op dit moment voorzien van voldoende bereikbaarheid. Indien er nieuwe masten bij geplaatst moeten worden, gaat de voorkeur uit naar een locatie nabij een bosrand. De maximale hoogte bedraagt 50 meter en er dienen zich meerdere operators bereid te vinden om op die antennemast een antenne te plaatsen. Er dient ook een afstand van minimaal 20 meter in acht genomen te worden tot omliggende woonbebouwing in dien er sprake is van een mast met een hoogte van 40 meter. Indien er sprake is van omliggende woonbebouwing dient hier ook een afstand van minimaal 25 meter in acht te worden genomen.

6. Recreatieterreinen

In het buitengebied zijn een aantal grotere en kleinere recreatieterreinen aanwezig. Te denken valt aan o.a. 'Westerbergen' te Echten en 'Martherhaar' te Koekange. Het betreffen gebieden waar mensen gedurende het recreatieseizoen een aantal weken verblijven. De meeste terreinen zijn echter gelegen in of nabij natuur- en bosgebieden. Om de komende jaren de bereikbaarheid in dat gebied te kunnen waarborgen moet het, indien nodig, mogelijk zijn om opstelpunt te realiseren in dit gebied. Een vrijstaande antennemast dient in dat geval geplaatst te worden bij een recreatie voorziening. De antennemast dient zo min mogelijk zichtbaar te zijn vanaf de weg. Er dienen meerdere operators op de mast plaats te willen nemen. Locaties nabij bosranden hebben de voorkeur boven een geheel vrijstaande mast in een open omgeving. Er dient een afstand van minimaal 25 meter in acht genomen te worden tot omliggende woonbebouwing (al of niet permanent zijnde).

7. Overig buitengebied

In het overige buitengebied is in het verleden 1 vrijstaande mast geplaatst. Het betreft hier een mast op de locatie van de voormalige gemeentewerf nabij Weerwille. De rest van het buitengebied dient zoveel mogelijk gevrijwaard te blijven van vrijstaande antennemasten. Indien er een aanvraag ingediend wordt voor een vrijstaande antennemast op een andere locatie dan hierboven genoemd, zal er in principe geen medewerking verleend worden, tenzij een operator kan aantonen dat dekking ter plaatse van belang is en niet anderszins kan worden gegarandeerd.

5.5.7 Techniekkasten

Er dient rekening gehouden te worden met het plaatsen van meerdere techniekkasten t.b.v. verschillende providers. In het geval van 5 providers is een ruimte van 125 m² nodig om alle apparatuur te kunnen plaatsen. De apparatuur van de antenne-installatie wordt in kasten ondergebracht. Indien de antenne-installatie op een dak wordt geplaatst moeten de techniekkasten inpandig of op het dak geplaatst worden. Richtlijnen voor het plaatsen van techniekkasten op openbare grond:

- De techniekkasten worden zoveel mogelijk uit het zicht geplaatst;
- Het kan voorkomen dat er (in verband met site-sharing) meerdere techniekkasten bij één mast moeten worden geplaatst, hierbij is de welstandstoets van groot belang;
- Indien techniekkasten ten behoeve van de nutsbedrijven niet direct bij de antenne-installaties geplaatst kunnen worden, als gevolg van antenne-installaties op gebouwen, die relatief ver van de nutsvoorzieningen zijn gelegen, dienen deze kasten wellicht op de openbare grond worden geplaatst. Hiervoor dient een privaatrechtelijke overeenkomst te worden afgesloten op basis van verhuur/recht van opstal;
- Het formaat van de apparatuurkast bij vrijstaande antennemasten beperkt tot maximaal 2 m³. Deze moet zo in aansluiting op het omliggende gebied worden ingepakt met opgaand groen of zorgvuldig worden vormgegeven als stenige bebouwing. Tevens dienen deze op adequate wijze beschermd te worden tegen vandalisme en/of onbevoegd beklimmen door het plaatsen van een sluitend hekwerk.;
- Voor een goede landschappelijke inpassing van de masten en techniekkasten is het uiterlijk en de kleurstelling van belang. De technische apparatuur, het hekwerk, verharding e.d. bepalen sterk het beeld. Rustige, donkere kleuren zullen het beste voldoen. De mast wordt meestal in een neutrale grijze kleur uitgevoerd.

5.6 Handelwijze bij aanvraag om bouwvergunning

Op grond van de Woningwet zijn operators momenteel verplicht voor het plaatsen van vergunningsplichtige antenne-installatie (groter dan 5 meter) een bouwvergunning aan te vragen. De gemeente toetst deze aanvragen op gebruikelijke wijze aan criteria van bouwtechnische aard, welstandseisen, eisen ten aanzien van de bescherming van monumenten en het bestemmingsplan.

Als de aanvraag aan alle eisen voldoet, verleent de gemeente een bouwvergunning. Indien de antenne-installatie niet voldoet aan het bestemmingsplan, kan geen bouwvergunning worden verleend. Hiervoor is eerst vrijstelling van het bestemmingsplan noodzakelijk. In de Wet op de Ruimtelijke Ordening worden verschillende vrijstellingsmogelijkheden gegeven. Hieronder volgt bij een aanvraag om bouwvergunning van een antenne-installatie, niet passend binnen het bestemmingsplan, een handelwijze. Deze begint bij de 'lichtste' vrijstelling en eindigt bij de 'zwaarste'.

Stap 1: Artikel 15 WRO

Indien een nieuwe antenne-installatie niet voldoet aan het bestemmingsplan wordt eerst onderzocht of er een binnenplanse vrijstellingsmogelijkheid is. Dit is een vrijstelling die in het bestemmingsplan zelf wordt bepaald. Dit is een procedure op grond van artikel 15 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Indien geen binnenplanse vrijstelling kan worden verleend, wordt nader onderzocht of er een andere vrijstelling verleend kan worden. Artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening geeft drie vrijstellingen (lid 1, 2 en 3). In de eerste instantie wordt gekeken of met toepassing van artikel 19 lid 3 (minst zware procedure) vrijstelling kan worden verleend.

Stap 2: Artikel 19 lid 3 WRO

Het Besluit op de ruimtelijke ordening 1985 (Bro'85) somt in artikel 20 de gevallen op die voor de toepassing van artikel 19 lid 3 WRO in aanmerking komen. Per 1 januari 2003 is artikel 20 Bro uitgebreid. Voor antenne-installaties tot 40 meter hoogte, die binnen de bebouwde kom worden

geplaatst, kan een vrijstellingsprocedure van artikel 19 lid 3 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening worden toegepast.

Stap 3: Artikel 19 lid 2 WRO

Voor antenne-installaties binnen de bebouwde kom, hoger dan veertig meter, kan mogelijk vrijstelling worden verleend via artikel 19, lid 2 van de WRO. Met een gemeentelijk antennebeleid is het mogelijk om voor laatstgenoemde antenne-installaties een algemene verklaring van geen bezwaar aan te vragen als bedoeld in artikel 19 lid 2 WRO bij Gedeputeerde Staten, zodat de gemeente de vrijstellingsprocedure volgens artikel 19 lid 2 WRO zelfstandig kan afdoen.

Stap 4: Artikel 19 lid 1 WRO

Voor antenne-installaties die niet in de voorgaande categorieën vallen is een vrijstelling op grond van artikel 19 lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening noodzakelijk.

Ruimtelijke onderbouwning:

Indien een vrijstelling wordt verleend op grond van artikel 19 lid 1 of 2 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening is het noodzakelijk dat wordt voorzien in een goede ruimtelijke onderbouwning. De onderbouwning bestaat over het algemeen uit een technische onderbouwning en kaartmateriaal (zogenaamde 'plotjes'). Op de plotjes wordt weergegeven hoe de dekking en capaciteit ter plaatse is. Het is niet de bedoeling dat deze stukken openbaar worden gemaakt, omdat het gaat om vertrouwelijke informatie. Deze stukken zijn enkel bedoeld voor de gemeente, om te kunnen aantonen dat een antenne op die bewuste locatie noodzakelijk is. Als de noodzaak voldoende wordt aangetoond, moet aan de hand van het gemeentelijke beleid worden bepaald of vrijstelling kan worden verleend. Na deze "gemeentelijke toestemming", wanneer de gemeente heeft bepaald medewerking te willen verlenen aan de vrijstelling, zal de vrijstellingsprocedure worden voorbereid. Daarvoor is o.a. een ruimtelijke onderbouwning nodig. Deze ruimtelijke onderbouwning zal vooral een technische onderbouwning inhouden. Het eerder genoemde kaartmateriaal voor de ruimtelijke onderbouwning wordt niet openbaar gemaakt.

5.7 Gemeente als privaatrechtelijke partij

Wanneer een operator een antennemast op gemeentegrond wil plaatsen, is er naast een eventuele bouwvergunning ook een privaatrechtelijke regeling nodig. De operator zal namelijk toestemming in welke vorm dan ook van de gemeente als grondeigenaar nodig hebben om de mast op de grond te plaatsen. Reële mogelijkheden zijn het verhuren van de grond aan de operator of ten behoeve van de operator een recht van opstal vestigen. In die gevallen blijft de eigendom altijd bij de gemeente. Er bestaat een aantal verschillen tussen verhuren en het vestigen van een recht van opstal. Zo is het huurrecht een persoonlijk recht, terwijl het recht van opstal een zakelijk recht is. Het recht van opstal moet worden gevestigd bij notariële akte, terwijl bij (ver)huur alleen een overeenkomst volstaat.

Het recht van opstal is volgens artikel 5:101 van het Burgerlijk Wetboek (BW) het zakelijk recht om in, op of boven een onroerende zaak van een ander gebouwen, werken of beplantingen in eigendom te hebben of te verkrijgen. In de akte van vestiging kan de opstaller de verplichting worden opgelegd aan de eigenaar op al dan niet regelmatig terugkerende tijdstippen een geldsom (de "retributie") te betalen.

Huur en verhuur is volgens artikel 7:1584 BW een overeenkomst, waarbij de ene partij zich verbindt om het andere het genot van een zaak te doen hebben, gedurende een bepaalde tijd en tegen een bepaalde prijs, welke de laatstgemelde aanneemt te betalen. Voor de gemeente De Wolden gaat de voorkeur uit naar een recht van opstal.

Om aan te sluiten bij het beleidsuitgangspunt dat er zo veel mogelijk site-sharing moet plaatsvinden, wordt er één (huur)prijs gerekend ('de retributie'), onafhankelijk van het aantal operators dat van de mast gebruik maakt. Er dient een gebied van 125 m² van de gemeente gehuurd te worden. Het huurbedrag bedraagt € 5.000,-- per jaar (prijsspeil 2007) en wordt elk jaar

opnieuw geïndexeerd (CPI). Na verkrijging van een bouwvergunning zal een huurovereenkomst voor langere tijd worden aangeboden en om natrekking te voorkomen zal een recht van opstal worden afgesloten. De kosten voor het vestigen van het recht van opstal zijn eenmalig en voor rekening van de aanvrager.

Voor plaatsen van antennes op daken van gebouwen in eigendom van de gemeente wordt per operator een huurprijs van € 2.500,- gerekend.

SAMENVATTING BELEIDSLIJN

De uitgangspunten zoals die in hoofdstuk 5 zijn omschreven komen tegemoet aan de technische eisen van de operators, terwijl ze de rechten van omwonenden en andere mensen in de omgeving van de antennes respecteren doordat voldoende afstand in acht wordt genomen.

Kort samengevat:

- Gemeente spreekt zich uit om voor een gemeentelijke dekking zorg te dragen, de actie voor het plaatsen van masten ligt desondanks bij operators;
- Gemeente conformeert zich aan het feit dat ze geen beleidsruimte heeft om de plaatsing van UMTS-masten om gezondheidsredenen tegen te houden
- Liever een kleine antenne op een dak dan een vrijstaande antenne-installatie (mast);
- Streven om geen vrijstaande antennemasten midden in woongebieden te plaatsen, aan randen alleen op afstand van de dichtstbijzijnde woningen;
- Afstandseisen gelden niet als harde eis, maar worden uit ruimtelijk oogpunt gehanteerd en betreffen:
 - o Een antennemast met een hoogte ≤ 25 meter op minimaal 15 meter afstand van de dichtstbijzijnde woonbebouwing;
 - o Een antennemast > 25 en ≤ 40 meter op minimaal 25 meter afstand tot de dichtstbijzijnde woonbebouwing;
 - o Hogere antennes in (de nabijheid van) de woonomgeving in principe niet toegestaan;
 - o Ook tot overige bebouwing in de woonomgeving in principe een minimale afstand van 25 meter aanhouden;
 - o Gestreefd moet worden naar het houden van een minimale afstand van 10 meter tot de openbare weg;
 - o Ook op bedrijventerreinen mogen masten niet ten koste gaan van de omgevingskwaliteit, eveneens op (enige) afstand (25 meter) tot bedrijven (bedrijfswoningen);

Van de gehanteerde afstanden kan gemotiveerd worden afgeweken indien blijkt dat binnen deze afstanden niet voldaan kan worden aan dekkingseisen.

- Alleen masten in groenzones als hierdoor antennes buiten woongebieden kunnen worden gehouden;
- Masten kunnen bij en op sportvelden en bedrijfsterrinen vaak goed worden ingepast;
- Natuurgebieden en waardevolle cultuurlandschappen ontzien;
- Masten mogen bij grote infrastructurele knooppunten worden geplaatst, mits zij mede vanuit verkeersveiligheid goed in te passen zijn;
- Bij plaatsen mast op gemeentelijk grondgebied voorkeur voor verhuur van 125 m² voor een huurbedrag van € 5.000,- per jaar (prijspeil 2007) welke elk jaar opnieuw wordt geïndexeerd (CPI). Na verkrijging van een bouwvergunning zal een huurovereenkomst voor langere tijd worden aangeboden en om natrekking te voorkomen wordt een recht van opstal afgesloten. De kosten voor het vestigen van het recht van opstal zijn eenmalig en voor rekening van de aanvrager;
- Voor het plaatsen van antennes op daken van gebouwen in eigendom van de gemeente wordt per operator een huurprijs van € 2.500,- gerekend).